

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО
Факультет педагогічної та соціальної освіти
Кафедра педагогіки та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проекторозробка науково-педагогічної
роботи

О.А. Кузнецова

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА
Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Для всіх спеціальностей

2021-2022 навчальний рік

Розробник: Шапочка Катерина Анатоліївна, доцент кафедри педагогіки та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри Ен (Шапочка К.А.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та інклюзивної освіти
Протокол № 7 від «12 » січня 2021 р.

Завідувач кафедри Яблонський А.І. (Яблонський А.І.)
«12 » січня 2021 р.

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» складена к.пед.н., доцентом Шапочкою Катериною Анатоліївною відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів педагогічних спеціальностей (011 Освітні, педагогічні науки; 012 «Дошкільна освіта»; 013 «Початкова освіта»; 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)).

Дана програма «Інклюзивна освіта» може бути використана багато профільно в системі підготовки студентів та перепідготовки, підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

У програмі «Інклюзивна освіта» представлено теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційно-методичні засади інклюзивної освіти. Програма спрямована на висвітлення питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі; взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб тощо. Для поглиблого вивчення пропонуються корисні ресурси, які складають сучасні наукові матеріали зарубіжних вчених, зокрема, канадських.

Мета курсу – надати студентам сучасні базові знання з інклюзивної педагогіки, зокрема, розкрити тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в країнах Західної Європи та Північної Америки, розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти.

Основним завданням курсу є: надання студентам грунтовних знань в галузі інклюзивної освіти, а саме у сфері діагностико-аналітичної і консультивативної діяльності сформувати у студентів здатність використовувати професійно-профільовані знання; здатність до проектування і впровадження психолого-педагогічних технологій; уміння консультувати осіб з ООП, батьків (законних представників) дітей з ООП з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і аблітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життедіяльності; уміння консультувати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, інклюзивне середовище, універсальний дизайн, курикулум, індивідуальна програма розвитку

Annotation

"Inclusive Education" the normative discipline program is made by PhD, Associate Professor Kateryna Shapochka in accordance with the educational-professional program of bachelors of pedagogical specialties (011 Educational, Pedagogical Sciences; 012 "Preschool Education"; 013 "Primary Education"; 014 Secondary Education (by subject specialties).

This program "Inclusive Education" can also be used in the system of student training and retraining, professional development of teachers.

The program "Inclusive Education" presents theoretical and methodological, regulatory and organizational and methodological principles of inclusive education. The program aims to highlight the issues of differentiated teaching and assessment of educational achievements and development of children with special educational needs in an inclusive environment; interaction with various specialists and parents of children with special needs; curriculum adaptations / modifications and teaching methods; development of individual curricula and programs for children with special educational needs based on the definition of their needs, etc. For in-depth study, useful resources are offered, which are modern scientific materials of foreign scientists, in particular, Canadian.

The aim of the course is to provide students with modern basic knowledge of inclusive pedagogy, in particular, to reveal trends and problems of inclusive education in Western Europe and North America, to reveal the features of inclusive education in the national education system.

The main task of the course is: to provide students with thorough knowledge in the field of inclusive education, namely in the field of diagnostic-analytical and consulting activities to form students' ability to use professional knowledge; ability to design and implement psychological and pedagogical technologies; ability to advise persons with special needs, parents (legal representatives) of children with special needs on the organization and implementation of individual educational and habilitation / rehabilitation psychological and pedagogical programs, optimization of social and environmental living conditions; ability to advise teachers of educational organizations that provide inclusive education for children with special educational needs.

Keywords: *inclusive education, children with special educational needs, inclusive environment, universal design, curriculum, individual development program*

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова
Загальна кількість годин 150	Спеціальність для всіх спеціальностей	<i>Рік підготовки:</i> <i>Семестр</i> <i>Лекції</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь бакалавр	10 <i>Практичні, семінарські</i> 16 <i>Лабораторні</i> - <i>Самостійна робота</i> 124 <i>Вид контролю:</i> залік
http://moodle.mdu.edu.ua/ my/		

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: дляенної форми навчання – 150 год.: 26 год. – аудиторні заняття, 124 год. – самостійна робота (18% ~ 82%).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – надати студентам сучасні базові знання з інклюзивної освіти, зокрема, розкрити тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в країнах Західної Європи та Північної Америки, розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти; висвітлення питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі; взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб тощо.

Завдання курсу: надання студентам ґрунтовних знань в галузі інклюзивної освіти та соціальної педагогіки, а саме у сфері діагностико-аналітичної і консультативної діяльності сформувати у студентів здатність використовувати професійно-профільовані знання; здатність до проектування і впровадження психолого-педагогічних технологій; уміння консультувати осіб з ООП, батьків (законних представників) дітей з ООП з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і абілітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життедіяльності; уміння консультувати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Передумови для вивчення дисципліни:

Вивчення дисциплін: педагогіка (загальна, дошкільна, історія дошкільної педагогіки), психологія (загальна, дитяча, педагогічна).

Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПР-1. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-2. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-3. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Загальнопредметні:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність

його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і

досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

- предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
- КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
- СК-9. Здатність до розвитку перцептивних, mnemonicих процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.
- СК -10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.
- СК -15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей
- СК -19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами
- СК -20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Комpetентність у сфері міжнародного та національного законодавства про інклузивну освіту, здатність збагачувати досвід інклузивної освіти в Україні та інших державах світу;

Комpetентність у сфері концептуальних зasad інклузивної освіти (здатність розуміти значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклузивному середовищі; знання і розуміння концепцій, теорій, принципів інклузивної освіти; здатність розуміти основні положення інклузивної освіти);

Комpetентність у розумінні, сприйманні та виявленні етичних норм поведінки відносно осіб з особливими освітніми потребами, толерантного ставлення до дітей з ООП, недопущення дискримінації;

Комpetентність щодо володіння базовими уявленнями про категорії осіб з особливими освітніми потребами, які є суб'єктами інклузивної освіти; закономірностей та особливостей їх розвитку та особливостей супроводу;

Комpetентність у використанні дослідницьких навичок з вивчення актуальних проблем розвитку інклузивної освіти в сучасному світі; здатність володіти сучасними уявленнями про принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; здатність використовувати

професійно-профільовані знання у здійснені інформаційної роботи серед населення з питань корекційної та інклюзивної освіти.)

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

- Тема 1.** Визначення основних понять «інклюзія», «інтеграція», та ін.
- Тема 2.** Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти.
- Тема 3.** Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти.
- Тема 4.** Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти.
- Тема 5.** Передумови для забезпечення успішної інклюзії.
- Тема 6.** Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.
- Тема 7.** Діти з особливими освітніми потребами.
- Тема 8.** Індивідуальна програма розвитку.
- Тема 9.** Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство.

Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.

Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО

Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти.

Кредит 2, 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.

Тема 4. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)

Тема 5. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.

Тема 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами

Кредит 4, 5. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 7. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.

Тема 8. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.

Тема 9. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Інклузивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство						
Тема 1. Визначення понять «інклузія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	9	2				7
Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклузивної освіти. Саламанська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	9	2				7
Тема 3. Національне законодавство в сфері інклузивної освіти	12		2			10
Разом за кредит 1	30	4	2			24
Кредит 2, 3 Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.						
Тема 1. Особливості впровадження інклузивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)	7		2			15
Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклузії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	9	2	2			15
Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклузивної освіти. Співробітництво основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами	14		4			20
Разом за кредит 2,3	60	2	8			50
Кредит 4, 5. Організація освітнього процесу в умовах інклузивної освіти						
Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн	9	2	2			15

інклюзивного освітнього середовища.					
Тема 2. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.	7	2			15
Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі Модифікація й адаптація курикулуму Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	14	2	2		20
Разом за кредит 4, 5	60	4	6		50
Усього годин:		10	20		64

5. Теми лекційних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство	
	Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	2
	Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	2
	Кредит 2, 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	
	Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	2
	Кредит 4, 5 Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти	
	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	2
	Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	2
	Усього годин:	10

6. Теми практичних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Інклузивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство	
	Тема 1. Визначення понять «інклузія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	
	Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклузивної освіти. Саламанська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	
	Тема 3. Національне законодавство в сфері інклузивної освіти	2
	Кредит 2, 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	
	Тема 1. Особливості впровадження інклузивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)	2
	Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклузії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	2
	Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклузивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами	4
	Кредит 4, 5. Організація освітнього процесу в умовах інклузивної освіти	
	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклузивного освітнього середовища.	2
	Тема 2. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.	2
	Тема 3. Технології навчання в інклузивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклузивного навчання.	2
	Усього годин:	16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин																						
	Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство.																							
	<p>1. Конспект першоджерела/словник Картка для аудиторної самостійної роботи</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center; padding: 2px;">Основні поняття</th><th style="text-align: center; padding: 2px;">Зміст</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="padding: 2px;">Учні з особливими потребами</td><td></td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Сегрегація</td><td></td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Інтеграція</td><td></td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Інклюзія</td><td></td></tr> </tbody> </table> <p>2.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center; padding: 2px;">Основні поняття</th><th style="text-align: center; padding: 2px;">Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="padding: 2px;">Загальна Декларація ООН про Права людини</td><td></td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Конвенція про права дитини</td><td></td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Саламанська декларація</td><td></td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Принципи інклюзивної освіти</td><td></td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Законодавча освітня база України</td><td></td></tr> </tbody> </table> <p>3. Наведіть приклади сегрегації, інтеграції, інклюзії у навчанні дітей з особливими освітніми потребами</p> <p>Підготовка реферату/ тез доповіді на конференцію за однією з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проаналізуйте соціальні моделі, за якими формувалася суспільна думка стосовно осіб з порушеннями психофізичного розвитку • Розкрийте особливості інклюзії як моделі суспільного облаштування • Визначте та прокоментуйте основні принципи інклюзивного навчання <ul style="list-style-type: none"> • Медична модель порушень розвитку • Соціальна модель порушень розвитку • Категоріальність дітей з особливими потребами • Назвіть і проаналізуйте основні міжнародні документи в галузі прав осіб з порушеннями психофізичного розвитку. • Розкрийте основні принципи інклюзивної освіти, задекларовані у Саламанській декларації. • Визначте, які статті Закону «Про освіту» сприяють розбудові інклюзивної освіти в Україні. 	Основні поняття	Зміст	Учні з особливими потребами		Сегрегація		Інтеграція		Інклюзія		Основні поняття	Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту	Загальна Декларація ООН про Права людини		Конвенція про права дитини		Саламанська декларація		Принципи інклюзивної освіти		Законодавча освітня база України		7
Основні поняття	Зміст																							
Учні з особливими потребами																								
Сегрегація																								
Інтеграція																								
Інклюзія																								
Основні поняття	Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту																							
Загальна Декларація ООН про Права людини																								
Конвенція про права дитини																								
Саламанська декларація																								
Принципи інклюзивної освіти																								
Законодавча освітня база України																								

	<ul style="list-style-type: none"> • Закони України про право на освіту дітей з особливими потребами. • Нормативно-правові акти, які регламентують інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами. Аналіз документа «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах про інклюзивне навчання». 											
	<p>Кредит 2, 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі</p>											
	<p>1. Оформлення презентації за допомогою технічних засобів/ сучасних інформаційних технологій по темі лекційного/практичного заняття</p> <p>2. Конспект першоджерела/словник</p> <p>Картка для аудиторної самостійної роботи</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Основні поняття</th><th>Зміст</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Система спеціальної освіти</td><td></td></tr> <tr> <td>Спеціальна школа- інтернат</td><td></td></tr> <tr> <td>Навчально-реабілітаційний центр</td><td></td></tr> <tr> <td>Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку</td><td></td></tr> </tbody> </table>	Основні поняття	Зміст	Система спеціальної освіти		Спеціальна школа- інтернат		Навчально-реабілітаційний центр		Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку		15
Основні поняття	Зміст											
Система спеціальної освіти												
Спеціальна школа- інтернат												
Навчально-реабілітаційний центр												
Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку												
	<p>інтеграція</p> <p>інклюзія</p> <p>інклюзивна школа</p> <p>ефективна школа</p> <p>проводник змін</p>											
	<p>сім'я</p> <p>психолого-педагогічна консультація</p> <p>навчальна команда</p> <p>адвокатство батьків</p> <p>шкільна громада</p> <p>соціальна мережа</p>											
	<p>3. Дайте відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте сутність основних складових інклюзії. 2. Назвіть причини, внаслідок яких впровадження інклюзії у школі може виявитися неефективним. 3. Перерахуйте складники успішного впровадження інклюзивної практики. 4. Охарактеризуйте роль педагога у впровадженні інклюзивної практики. 5. З якими перешкодами може стикнутись учитель, впроваджуючи 	15										

	<p>інклюзивну практику?</p> <p>6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.</p> <p>4. Підготовка реферату/ тез доповіді на конференцію однією з тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте вертикальну та горизонтальну структуру спеціальної освіти в Україні. 2. Розкрийте особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні. 3. Проаналізуйте класифікацію дітей з порушеннями психофізичного розвитку. 4. Охарактеризуйте систему спеціальної освіти України. 5. Визначте, як демократичні процеси вплинули на функціонування освітньої системи. 6. Зазначте позитивні та негативні стихійного інтегрування. 	15
Кредит 4, 5. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти		
	1. Оформлення презентації за допомогою технічних засобів/ сучасних інформаційних технологій по темі лекційного/практичного заняття;	15
	2. Наведіть приклади вправ для зняття втоми під час навчання на уроці.	15
	3. Охарактеризуйте категорії дітей з особливими освітніми потребами за різними класифікаційними ознаками. Аналіз подайте у таблиці.	15
	4. Підгответте загальні рекомендації, щодо організації просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей із порушеннями зору, слуху, порушеннями опорно-рухового апарату, інтелектуальними порушеннями.	15
	Разом:	124

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Для оцінки знань, умінь і навичок студентів при вивченії даного курсу використовуються наступні методи контролю: фронтальне опитування, письмове опитування, практичні заняття, контрольні роботи, творчі завдання, реферати.

Критерії оцінювання поточної/ самостійної роботи

Поточна робота за заняттях з інклюзивної освіти передбачає опитування вивченого теоретичного матеріалу. За національною шкалою проводиться наступне оцінювання:

«Відмінно» – студент виконує всі вправи, зазначені робочою програмою, повністю засвоїв теоретичний матеріал відповідно;

«Добре» – студент виконує всі вправи, зазначені робочою програмою, виконання вправ викликає невеликі труднощі; добре володіє теоретичними знаннями;

«Задовільно» – студент виконує лише частину вправ, що зазначені робочою програмою; має певні прогалини у теоретичних знаннях з відповідної теми;

«Незадовільно» – студент не виконує взагалі або виконує недостатню кількість вправ, не оволодів теоретичними знаннями з відповідної теми.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити

Поточне оцінювання та самостійна робота			Контрольна робота	Іспит	Накопичувальні бали/ Сума
Кредит 1			Кредит 2	Кредит 3	
T1	T2	T3	T4	T5	T6
20	20	20	20	20	20
40			40		20
Кредит 4			Кредит 5		
T1	T2	T3	T4	T5	T6
20	20	20	20	20	20
40			20		

Розрахунок балів за один кредит: 1 кредит – 100 балів, а саме 40 б. 1 кредит.– самостійна робота, 60 б. – поточне оцінювання, зокрема 20 б. контрольна робота.

Таким чином максимальна кількість балів, яку студент може отримати - 500 б., що складає 60 %. Решта – складання іспиту (40%).

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та демонстрування результатів навчання є: поточне усне опитування, поточні письмові самостійні роботи, контрольні роботи, тестові технології, презентації, проекти, підсумкова комплексна контрольна робота.

11. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, практико-теоретичні, пояснлюально-ілюстративні, репродуктивні Технології: здоров'язбережувальні, інформаційно-комунікаційні,

комунікативно-мовленнєві, соціально-комунікативні, розвивальні, діагностичні, пропедевтичні, особистісно зорієнтовані, диференційованого навчання, методики виховного спрямування

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

• Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint –Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів; з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

ІІ. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

12. Рекомендована література

Базова

1. Колупаєва А.А. Інклузивна освіта: реалії та перспективи. Монографія. -К.: САММІТ-книга, 2008
2. Основи інклузивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. - К: « А. С. К. », 2012. - 308 с.
3. Данілавічуте Е. А. Стратегії викладання в інклузивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / За заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с.
4. Диференційоване викладання в інклузивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Колупаєвої А. А. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124с. – (Серія «Інклузивна освіта»).
5. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклузивному навчальному закладі: навч. курс та навчально-методичний посібник / за заг.ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавничча група «А.С.К.», 2012. - 124 с. – (Серія «Інклузивна освіта»).
6. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. - 76 с.
7. Шапочка К.А. Методичні рекомендації з дисципліни «Інклузивна освіта». Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2020. 137 с.
8. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: навчальний посібник / В.М. Синьов, Г.М. Коберник – К.: Вища школа., 1994. – 143с.

Допоміжна

1. Андрійчук Н. М. Моделі спеціальної та інклузивної освіти в сучасних американських та британських дослідженнях / Н. М. Андрійчук // Наукові записки

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль: ТНПУ, 2016. – № 3. – С. 155–161.

2. Асистент вчителя в інклузивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг.ред. М. Ф. Войцехівського. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.

3. Астахова М. С. Базові моделі інклузивної освіти дітей з особливими потребами [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://nach.com.ua/docs/index441825.html?page=10>

4. Білозерська І. О. Сім'я як осередок соціального інтегрування дитини з порушеннями психофізичного розвитку /І.О. Білозерська // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. - 2011. - Вип. 2. - С. 15-22.

5. Бондар В. І. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шлях від інституалізації до інтеграції / В. І. Бондар, В. М Синьов // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: серія соціально-педагогічна. Вип. XII / За ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 462 с.

6. Бондар В. Інклузивне навчання як соціально-педагогічний феномен / В. Бондар // Рідна школа. – 2011. – № 3. – С. 10–14.

7. Будяк Л. В. Організаційно-педагогічні умови інклузивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в загальноосвітній сільській школі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / Л. В. Будяк. – К., 2010. – 23 с.

8. Декларація про права розумово відсталих осіб [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_119.

9. Декларація про права інвалідів [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117.

10. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка: посібник для вчителів початкових класів / за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. – К.: - 2004. – 152 с.

11. Доступність та універсальний дизайн: навчально-методичний посібник. / В. О. Азін, Я. В. Грибальський, Л. Ю. Байда, О. В. Красюкова-Енніс // . – К., 2013. – 128 с.

12. Загальна Декларація ООН про права людини [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015

13. Закон України «Про дошкільну освіту» № 2628-III від 11.07.2001 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.

14. Закон України «Про освіту» №144-12 від 04.06.91р. зі змінами. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>

15. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї» №1767 – VI від 16.12.2009 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1767-17>

16. Засенко В. В. Особливі діти: освіта та супровід / наук.-метод. журнал «Світогляд». №4. 2015. – С.12-15.

17. Засенко В. В. Освіта осіб з особливими потребами: від інституалізації до інклузії. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. / НАПН України / за ред. В. Г. Кременя. – К., 2016. – С. 68-77.
18. Ілляшенко Т. Діти з церебральним паралічом у загальноосвітній школі / Т. Ілляшенко // Початкова школа. – 2008. – № 11. – С. 58-61.
19. Індекс інклузії: дошкільний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Патрикесва О. О., Софій Н. З., Найда Ю. М. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. - 100 с.
20. Індекс інклузії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикесва О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василашко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. - 96 с.
21. Індекс інклузії: професійно-технічний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Софій Н. З., Найда Ю. М., Пащенко О. В. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. – 92 с.
22. Інклузивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І. С., 2010. - 296 с.
23. Інклузивна освіта: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / С. П. Миронова та ін. ; за заг. ред. С. П. Миронової ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський, 2012. - 191 с.
24. Інклузивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., - 2-ге видання, стереотипне – К.: ФО-П Парашин І. С., 2010. - 128 с.
25. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук. – метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
26. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами в освітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, О.М. Тараненко. – К.: «АТОПОЛ». - 2010. – 96 с. - (Серія «Інклузивна освіта»).
27. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – К. : Наук. світ, 2010. – 196 с.
28. Колупаєва А. А. Інклузивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
29. Колупаєва А. А. Професійне співробітництво в інклузивному навчальному закладі: навч. курс та навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілавічюте, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклузивна освіта»).
30. Конвенція ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_174
31. Конвенція ООН про права дитини [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
32. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71

33. Критерії оцінювання досягнень учнів початкових класів з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах в умовах інклюзії. Довідник науково-дослідницької лабораторії інклюзивної освіти. / Упорядники: Савчук Л. О., Юхимець І. В., Яценюк Л. І. – Рівне: РОППО, 2012. – 330 с.
34. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособие / В. А. Липа. – Донецк: Лебідь, 2002. – 327 с.
35. Миронова С. П. Основи корекційної педагогіки: навч.-метод. посібник / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – 263 с.
36. Особливості викладання в інклюзивному навчальному середовищі: практика спільного викладання / Н. З. Софій // Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови: наук.-метод. зб.: / за ред.: В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. - 2015. - Вип. 10. – С. 173-177.
- Психологічний та соціально-педагогічний супровід навчання і виховання «особливої дитини» у школі : метод. посібник / за ред. Д. Д. Романовської, С. І. Собкової. Чернівці : Технодрук, 2009. – 196 с.
37. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Л. С. Вавіної. — К. : АТОПОЛ, 2010. — 242 с. 111. Рассказова О. И. Теорія та практика розвитку соціальноті учинів в умовах інклюзивної освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / О. И. Рассказова. – Луганськ, 2014. – 44 с.
38. Розвиток ресурсних центрів для батьків дітей з особливими потребами: Навчально-методичний посібник / Н. З. Софій, Ю. М. Найда. – К.: Плеяди, 2007, 234 с.
39. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. В. Сак. — К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. — 168 с. — (Серія «Інклюзивна освіта»).
40. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка, олігофренопедагогіка: підручник. Ч. I / В. М. Синьов. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – 238 с.
41. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. Синьов, А. Шевцов // Дефектологія. – 2004, – № 2. – С. 6 – 11.
42. Сисоєва С. О. Особистісно орієнтовані педагогічні технології: метод проектів / С.О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Наук.-метод. журн. – 2002. Вип. 1 (5). – С. 73-80.
43. Сисоєва С. О. Педагогічні технології: визначення, структура, проблеми впровадження / С.О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Наук.метод. журн. – 2002. Вип. 4. – С. 69-79.
44. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 66 с.
45. Таранченко О. М. Інклюзивна освіта. Освіта дітей з особливими потребами / О. М. Таранченко, С. В. Литовченко // Позашкілля. Шкільний світ. - № 3 (015). - 2008. – С. 15-25.

13. Інформаційні ресурси

<http://www.defectology.ru/>

<http://www.logoped-sfera.ru/>

<http://defectologya.ru/publ>

<http://mologoped.26206s013.edusite.ru/p8aa1.html>

<http://www.ikprao.ru>